

10 mei 2021

Betreft: Uitnodiging en informatie onderzoek Burgerschap door Lesgeven: Onderzoek in de Klas (BLOK)

Geachte schoolleider,

Deze brief bevat informatie over het onderzoeksproject ‘Burgerschap door Lesgeven: Onderzoek in de Klas’ (BLOK) van de Universiteit Utrecht. Wij vinden het belangrijk dat schoolleiders goed geïnformeerd zijn over de achtergrond en de opzet van dit onderzoek.

Onderzoeksdoel

Het doel van project BLOK is om meer zicht te krijgen op de bijdrage van dagelijks leerkrachtgedrag aan burgerschapsvorming van leerlingen in groep 6, 7 en 8. Burgerschapsvorming behoort tot de kerndoelen van het basisonderwijs en krijgt veel aandacht in onderwijsbeleid. De klas wordt vaak een ‘oefenplaats voor burgerschap’ genoemd: leerlingen leren hier om samen te leven en rekening met elkaar te houden. Middels dit onderzoek willen we beter begrijpen hoe leerkrachten hen hierbij het beste kunnen begeleiden. De opbrengsten kunnen vervolgens worden gebruikt om leerkrachten te ondersteunen in hun rol bij burgerschapsvorming.

‘Burgerschap’ is de bereidheid en het vermogen om deel uit te maken van een gemeenschap en hier een actieve bijdrage aan te leveren. De focus van dit onderzoek ligt op de sociale aspecten van burgerschap, waarbij het onder andere gaat om verbondenheid met de klas en Nederland, inclusie, omgaan met (etnische en sociaaleconomische) diversiteit, naar elkaar luisteren en empathie. Wij onderzoeken hoe dagelijks leerkrachtgedrag en onderlinge relaties tussen leerlingen bijdragen aan deze aspecten van burgerschapsvorming gedurende één schooljaar.

Onderzoeksopzet

Gedurende het schooljaar 2021-2022 zal er driemaal (najaar, winter en voorjaar) een bezoek plaatsvinden in elke deelnemende klas, bestaande uit twee onderdelen. De leerkracht en de leerlingen vullen tegelijkertijd een vragenlijst in. Daarnaast voeren we een lesobservatie uit van ongeveer 2 uur middels video-opnamen. De leerkracht kan dan lesgeven als gewoonlijk, dit kost dus geen extra tijd. Per meetmoment is de tijdsinvestering voor de leerkracht dus ongeveer 1 uur.

Opbrengsten voor de klas en de school

Deelname aan dit onderzoek leidt tot verschillende opbrengsten voor de school:

- De school en elke deelnemende leerkracht ontvangen na afloop van het onderzoek een rapport. In deze staan bevindingen over burgerschapsvorming en sociale veiligheid in de deelnemende klas. Dit rapport bevat bijvoorbeeld informatie over het welbevinden van leerlingen en sociogrammen over vriendschappen en prosociaal gedrag. De rapportage over sociale veiligheid voldoet aan de richtlijnen van de Inspectie van het Onderwijs in het kader van de Wet Sociale Veiligheid en kan dus ook voor de inspectie gebruikt worden.
- Leerkrachten ontvangen een handreiking om na afloop van elke meetronde met hun klas in gesprek te gaan over de thema’s die aan bod komen in de vragenlijst.
- Na afloop van het onderzoek ontvangen leerkrachten een cadeaubon ter waarde van 75 euro voor hun deelname.

- Iedere leerkracht ontvangt halverwege het schooljaar een cadeaubon om naar eigen inzicht te besteden aan een passend cadeau voor hun klas.
- Voor alle deelnemende scholen wordt na afloop van de meetrondes een conferentie georganiseerd, waar we met elkaar in gesprek gaan over de belangrijkste bevindingen en hun betekenis voor de onderwijspraktijk.
- Uw school levert door deelname een belangrijke bijdrage aan wetenschappelijk onderzoek en de lerarenopleidingen.

Privacy en contact met ouders

Als wetenschappers van de Universiteit Utrecht houden wij ons aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de ethische gedragscode die is opgesteld door de Vereniging van Universiteiten. Dit betekent dat we vertrouwelijk omgaan met de gegevens en leerlingen alleen mee kunnen doen als zijzelf en hun ouders toestemming geven voor deelname aan het onderzoek. Wij hebben voor leerkrachten, ouders en leerlingen een informatiebrief en toestemmingsformulier opgesteld die voldoen aan de geldende eisen. Op het moment dat leerkrachten op uw school willen meedoen, zullen wij zoveel mogelijk het beleid van de school te volgen ten aanzien van communicatie met ouders. De gehele opzet van dit onderzoek is getoetst en goedgekeurd door de Facultaire Etische Commissie - Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht (Nr. 20-362).

Vragen?

Als u meer wilt weten kunt u op onze website kijken (blok.sites.uu.nl), ons bellen of een e-mail sturen (blok@uu.nl). Wij zijn altijd bereid om meer toelichting te geven over het onderzoek en gaan graag met u in gesprek.

Wij kijken uit naar samenwerking tussen BLOK en de leerkracht(en) van groep 6/7/8 en hopen samen verder te werken aan burgerschapsvorming bij leerlingen.

Met vriendelijke groeten,

Minke Krijnen MSc 06-43538612
Lian van Vemde MSc 06-24844300

en onderzoeksteam: dr. Lisette Hornstra
 dr. Tim Mainhard
 dr. Jochem Thijs
 dr. Bjorn Wansink
 prof. dr. Jan van Tartwijk